פו: כסוי הדם פרק ששי חולין

סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא. וכיכמות בפ׳ בתרא (דף קיט.) משמע דהוה ליה פלגא ופלגא וטעם דספק טומאה לטהר ואע״פ שבטומאה נמי איכא איסור אם היה תרומה מפרש רבינו מיים משום דתיעוק הוי דבר שאין בו דעת לישאל גמרינן מסוטה לטהר אפילו ברה״י ואע״ג דליכא חזקה כגון הכא דכי סמכינן מיעוטא לחזקה הוי פלגא ופלגא וא״ת אמאי קא״ר יוחנן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פ.) דלרבנן עשו תיעוק כמו שים בו דעת לישאל והא לרבנן בלאו הכי אתי שפיר דמעמו דלא מיישי למיעוטא ורובא וחזקה רובא עדיף וי״ל דרוב תיעוקות מטפחין לא הוי רוב גמור ומשום דגרמה כאילו הוא רוב עשאוהו כמו שים בו דעת לישאל ולהכי קא״ר יוחנן דאין שורפין עליו תרומה וקדשים ואי הוי רוב גמור אמאי אין שורפין כמו בהנהו דפרק כל היד (נדה דף יח.) דא״ר יוחנן בשלשה דברים הלכו חכמים אחר הרוב ועשאום כולהו לשרוף עליו כו׳ ואתם נמי קאמר אי למעוטי הך דתיעוק הא א״ר יוחנן חדא זימנא דאין שורפין עליו תרומה וקדשים והייט טעמא דהתם הוי רוב גמור וא״ת למה ליה למימר לר״מ סמוך מיעוטא לחזקה בלא חזקה נמי הוא מטהר דיין דתיים למיעוטא אם כן הוי ספק ויש לטהר כיון דהוי דבר שאין בו דעת לישאל וליכא למימר אף על גב דהוי ספק מ״מ לא גמרינן מסוטה לטהר אלא בפלגא ופלגא דהכי דמסוטה לא נילף נילף מדרב גידל דדרש (סוטה דף כט.) אשר יגע בכל טמא ודאי טמא הא ספק יאכל ומוקי לה באין בו דעת לישאל וי״ל דבלא חזקה נמי טהור ולא נקט סמוך מיעוטא לחזקה אלא לומר דחזקה לא הוא בהדי רובא דאי הוא בהדי רובא הוי מיעוטא דמיעוטא ולמאי ד״דפריך לעיל בפ״ק (דף יא) לר״מ דלא חיים למיעוטא אלא מדרבנן להמיר אתי שפיר דבלא חזקה לא הוה חיים למיעוטא לטהר אבל עם החזקה חיים למיעוטא מן התורה לכך מטהר:

פ״(יאמרו ספק איסור לרתיר). וא״ת בפ׳ אין מעמידין (ע״ז דף לד:) אסר ר״מ גניבה בית אוצייקר ומפרש טעמא בגמ׳ מפני שרוב עגלים שבאותה עיר נשחטין לעבודת כוכבים ופריך מאי איריא רוב אפילו מיעוט נמי דהא ר״מ חיים למיעוטא ומאי קושיא אם אין רוב נשחטים א״כ מיעוטא דנשחטים מיעוטא דמיעוטא דליכא לגזיה חזקה היתר דמסייע לרוב [1]ומיהו איכא למיפרך מאי איריא רוב אפילו פלגא ופלגא נמי: **לחלק** מדרב **נפקא.** ואע״ג דבפרק כל שהוא (לעיל דף עט.) מספקא ליה לרבי יהודה אי חוששין לזרע האב או לא הכא דאיצטריך לחלק הייט [2]משום דשמא אין חוששין: **אסור** [3]בו לישתי. פירש בקונטרס וכן רבינו חננאל אם לא תברכו ברוא פרי הגפן אבל על ידי ברכת ברוא פרי הגפן שרי למישתי קודם ברכת המזון והשתא מייתי שפיר דכי היכי דהב לן ונבריך הוי גמר ונריך לברך אם רוצה לשתות הכי נמי כסוי הוי גמר ונריך לברך על השמיטה וכן בערבי פסחים (דף קג.) מייתי ראיה מהך עובדא למאן דמברך אכפא קמא ואכפא דברכתא וכן בפרק כל הבשר (לקמן דף קז:) אמרינן דשמש מברך על כל פרוסה ופרוסה אין נראה דצריך לברך בכל פעם בהמ״ז אלא ברכת המוציא ודאי צריך לברך והא דאמר להו רב ייבא אסור לכו למישתי אע״פ שלא היה יודע אם רוצים לברך ברוא פרי הגפן תחלה מכל מקום היה מודה להם שלא יטעו וישתו בלא ברכה והא דאמר בערבי פסחים [4]דבשלא הניחו זקן או חולה כשהן יוצאין יטעונין ברכה למפרע וכשהן חוזרין טעונין ברכה לכתחלה התם עבה טובה קמ״ל דשמא יהו הרבה עד שיהו רעבים ושוב לא יוכלו לברך ברכת המזון על אותה סעודה דאמר בברכות (דף נא:) וכן משמע דלא הויא אלא עבה טובה דאם צריכין לברך ברכת המזון כשיאכלו א״כ כשיחזרו פשיטא דטעונין ברכה לכתחלה וא״ת דאמרינן בפרק כילד מברכין (שם דף מב.) רבה ורבי זירא אכלו סליקו תבא מקמייהו אייתו לקמייהו כו׳ רבה אכל אמר אנא אתבא דרים גלותא קא סמכי ורבי זירא לא אכל והשתא אמאי לא אכל כיון דלא נעי ברכת המזון אלא ברכה שבתחלה וי״ל דבאותו מאכל היה מעורב בו לחם והיה קשה לו ליטול את ידיו ולברך ברכת המוציא והא דתניא בתוספתא דברכות (פ״ד) בעל הבית שהיה אוכל קראו חבירו לדבר עמו אין צריך לברך למפרע הפליג צריך לברך למפרע וכשהוא חוזר מברך לכתחלה לא לאחר שהפליג קאמר דצריך לברך למפרע דדמשמע לישנא אלא הפליג הייט שקראו להפליג ונילך עמו רחוק ואינו יודע מתי יחזור לכך צריך לברך למפרע קודם שילא שמא ישהה עד שיהא רעב וכן משמע בפרק שלשי (ביומא דף ג.) דאמר דיבר עם חבירו והפליג צריך נטילת ידים משמע אבל בהמ״ז לא צריך אלא נטילה והמוציא ומיירי כשילא לא ידע שיפליג ואין הלכה כאותה ברייתא אלא כרב חסדא דתניא כוותיה בערבי פסחים (דף קג.) דבדברים הטעונים ברכה לאחריהן במקומן אין צריך לברך אפילו ברכה לכתחלה דלקבעיה קמא הדר והך ברייתא אתיא כרבי יהודה דמצריך שיאכלו שם זקן או חולה:

משנה

סמוך מיעוטא לחזקה ואיתרע ליה רובא [6] אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר הורה רבי כר״מ והורה רבי בחכמים [7]הי מינייהו דאחריתא תא שמע דרבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא ורבי זירא הוו קיימי בשוקא דקיסרי אפתחא דבי מדרשא נפק רבי אמי אשכחינהו אמר להו לאו אמינא לכו בעיידן בי מדרשא לא תקימו אבראי דילמא איכא אינש דמיצטרכא ליה שמעתא ואתי לאיטרודי רבי זירא על רבי אבא לא על יתבי וקא מיבעיא להו הי מינייהו אחריתא אמר להו רבי זירא לא שבקתון לי דאישיילילה לסבא דילמא שמיע ליה מאבוה ואבוה מיניה דרבי יוחנן [8]דרבי חייא בר אבא כל תלתין יומין קא מהדר תלמודיה קמיה דר׳ יוחנן מאי הוי עלה תא שמע דשלח רבי אלעזר לגולה הורה רבי כר׳ מאיר והא כרבנן נמי אורי אלא לאו ש״מ הא דאחריתא ש״מ: **מתני׳** [9]שחט מאה חיות במקום אחד כסוי אחד לכולן מאה עופות במקום אחד כסוי אחד לכולן חיה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן רבי יהודה אומר חיה יכסנה ואח״כ ישחוט את העוף: **גמ׳** ת״ר חיה כל משמע חיה בין מרובה ובין מועטת עוף כל משמע עוף בין מרובה ובין מועט מכאן אמרו שחט מאה חיות במקום אחד כסוי אחד לכולן מאה עופות במקום אחד

משנה

כסוי אחד לכולן חיה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן רבי יהודה אומר שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף שנאמר [1]חיה או עוף אמרו לו הרי הוא אומר [2]כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא מאי קא מהדרי ליה הבי קאמרי ליה רבנן האי או מיבעי ליה לחלק ור׳ יהודה לחלק מדמו נפקא ורבנן דמו טובא משמע דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא א״ר חנינא מודה היה רבי יהודה לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת א״ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מתלמידי דרב [3]דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא קאי עלייהו רב ייבא סבא אמרו ליה הב ליבריך הדור אמרו ליה הב לישתי אמר להו רב ייבא סבא הכי אמר רב [4]כיון דאמר הב ליבריך איתסר ליה למשתי חמרא הכא נמי כיון דאיטפל ליה לכסוי איחייב ליה לברכה הכי **ואיסרע ליה רובא.** אלמא אמרינן הכי וה״נ למה לי רוב: ומשני **אם אמרו ספק טומאה לטהר.** ע״י חזקה ומיעוט: **יאמרו ספק איסור להסיר.** הילכך אי לאו דרוב מעשיהם מקולקלין דאיכא רובא וחזקה לא היה מתיר לשחוט אחריהם דר״מ חיים למיעוטא ושמא יפה שחטו: **כי מייתיו דאחריתא.** איזו מן ההוראות אחרונה דסמכינן עליה דגימא הדר ביה מקמייתא: **ואתי לאיטרודי.** שמא לא תהא כדור השמועה לאותם שבאים להשיב לשואל ואם היתה שם הייתה אומרים אותה: **לא שבקתון דאישיילילה.** לא הייתי יודע שהיתה שאלה זו כשאים בעודי אצל רבי אבא והייתי שואלו: **פ״ש דשלח רבי אלעזר.** הוו יודעים שהורה רבי כרבי מאיר והאחרת לא חש להודיעם: **מתני׳ שחט מאה חיות כו׳.** מפרש טעמייהו בברייתא בגמרא: **גמ׳ כל משמע חיה.** הכל משמע: **כין מרובה.** חיות הרבה: **כין מועטת.** אחת: **חיה או עוף.** הפסיק זה מזה להטעין כסוי לכל אחד ואחד: **מיבעי ליה לחלק.** לאי לאו אי הוה אמינא אין צריך כסוי אלא א״כ שחט שניהן: **לענין ברכה.** על השמיטה אין צריך לברך לאחר כסוי: **קאים עלייהו.** משמש בסעודה היה: **הב ליבריך.** מזוג כוס לברכת המזון וחזרו ואמלכו ואמרו מזוג לשתות: **כיון דאמר הב ליבריך.** גלוי בדעתיה דגמרה סעודתא ואסור לשתות עד שיברך לפניו שאין מצטרפת לסעודה לאשורה: **כיון דאיטפל לכסוי.** הפסקה היא מלשתות וכי הדר שחיט איחייב ליה בברכה:

מסורת הש״ס

ג) [ובמות סד: מנחות נב.], כ) [ברכות לח: ע״ש מרחות כו. ע״ש], ג) ספחים קנ., ד) [ל״ל דפרשיה לעיל בפ׳ קמא יב. ד״ה ספק], ה) רש״ל מ״ז והכ״ל הוא ועי׳ רש״ל ומהכ״ם, ו) ל״ל ומיהו לפי מאי דמסיק הכא אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק איסור להתיר מ״ש כל״ל ומחק מ״ש כאים ומיהו איכא כו׳. מהר״מ ועי׳ רש״ל, ז) ודף קא.:

תורה אור השלם

1. ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר: ויקרא יז יג
2. כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו יכרת: ויקרא יז יד

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה לחלק ובו׳ משום דשמא אין חוששין. עי׳ נכ״ק דף נד ע״ת ודף ס ע״ת:

מוסף רש״י

סמוך מיעוטא. דאין מעמידים. לחזקה. דעיסה. ואיתרע. רובא דמעמידין. דלר״מ לא בטיל מיעוטא לגמרי, דשמעינן ליה דחיים למיעוטא, הילכך במקומו עומד יכי משמת מידי לאיצטרופי בהדיה מעטרף הדושין (פ׳ ו) והיה לכו לטהר תרי ורובא לאחדיה לגמרא ואין אחד עומד במקום שנים (זבח יח:). קאי עלייהו. משמש עליהם (מסחים קנ:) ויהא עומד עליהם (בראשית יח) מתרגמינן ויהא משמש (שבת ס: שם). אמרו ליה הב ליבריך. ברכת המזון ויהבה אמליכו ואמרי הב בריאה ינשתי (מסחים שם). כיון דאמר הב ליבריך. ברכת המזון, אסור למישתי עד לאחר ברכת המזון, אלמא ברכת המזון אמוראי דעתא הוא ולריך לאחר ולברך (שם).

עין משפט נר מצוה

כג א מיי׳ פי״ד מהל׳ שחיטה הל׳ ה טוש״ע י״ד סי׳ כח סעיף ט [וכרב אלפס עוד נפ׳ ערכי ספחים קט.].:
כד ב מיי׳ פי״ד מהל׳ ברכות הל׳ ח וסיין בהבנות וכה״מ סמג עשין מז טוש״ע א״ח סי׳ קעט סעיף ח:

שיטה מקובצת

[6] אם אמרו ספק טומאה לטהר. נ״ב עי׳ תוס׳ בבורות דף (כ׳) [יט] ע״א [ד״ה ר״י]:

רבינו גרשום

שהוא ספק איסור להתיר: הורה רבי כר״מ כו׳. לענין אוהו ואת בנו כר״מ דמתיר לשחוט אחריתם: הי מינייהו דאחריתא. כלומר איזו הוראה הורה באחרונה: לא שבקיתו לי דאישיילילה לסבא. כלומר לר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא: בין מרובה בין מועטת. כלומר בין [שחטו] חיות הרבה בין שחט חיית מעט: או מיבעי לחלק. כלומר חיה או עוף דאמינא עד דשחטים חיה ועוף לא הוה חייב לכסות (בכיסוי) אחא אז לחלק: לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת. כלומר אע״ג דא״ר יהודה לענין כיסוי צריך חלוק לענין לברך על השחיטה אינו צריך לחיה ועוף אלא ברכה אחת: ה״נ כיון דאיטפל לה לכיסוי כו׳. כלומר דהיכא דאמר) דאע״ג דלענין כסוי צריך חלוק לר׳ יהודה מ״מ אינו צריך לברך על השחיטה אלא ברכה אחת שאם שחט חיה ואח״כ עוף מיפטר בברכה אחת אמאי כיון דאישפל ליה לכיסוי דהיה דמי כמי שכיסהו ומפסיק הכיסוי בין ברכה דחיה לברכה דעוף וצריך לברך נמי על העוף קודם שישחוט בדחזינן ברב ייבא סבא:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com